

ŽERMANO ALMEJDA

Testament

g. Napumosena da Silve

Prevod sa potrugalskog
Vesna Stamenković

Beograd
2020.
DERETA

Biblioteka
„dereta vam predstavlja...”

Urednik izdanja
Aleksandar Šurbatović

Naslov originala
Germano Almeida
O TESTAMENTO DO SR. NAPUMOCENO DA SILVA

I

Čitanje zapečaćenog testamenta g. Napumosena da Silve Arauža trajalo je čitavo poslepodne. Stigavši do 150. stranice, beležnik je izjavio da je već umoran i prestao je sa čitanjem kako bi zatražio da mu donesu čašu vode. Ispijajući malene gutljaje, dodao je kako je pokojnik, misleći da piše testament, u stvari napisao memoare. Onda se g. Ameriko Fonseka, rekavši da je navikao da dugo čita naglas, ponudio da nastavi, a beležnik je pristao, uglavnom zato što je njegov glas, koji je isprva bio snažan, dajućičinu svečani ton, postajao sve tiši i tiši, te su i Karlos Araužo i sami svedoci već morali dobrano da se napregnu kako bi razumeli šapat koji mu je izlazio iz grla. Ali Karlos je sa smeškom posmatrao beležnika. Na samom početku, čim je video koliko je ogroman zapečaćeni dokument, predložio je da ne gube vreme čitajući celu tu knjižurinu; na kraju krajeva, tu su gotovo u krugu porodice, u svakom slučaju svi prisutni su od punog poverenja, te im je ponudio da posvedoče kako su upoznati sa testamentom, a da ga on kod kuće pročita natenane, pomno i pažljivo, jer ionako namerava da strogo ispoštuje poslednju volju preminulog. Međutim, beležnik se tome oštro usprotivio, zakon je zakon i postoji zato da bismo ga se pridržavali, i ako zakon nalaže da treba sve pročitati, onda treba sve i da se pročita, od početka do kraja, u prisustvu svedoka, i samo su zbog toga tu nazočna gospoda Ameriko Fonseka i Armando Lima, koji će na

kraju potpisom potvrditi da su prisustvovali čitanju dokumenta u celosti. I, pročistivši grlo, započeo je sa čitanjem u 14.45, ali negde oko 16.10 izjavio je da je umoran i da je već ostao bez glasa. G. Fonseka čitao je do 17.20, kada je g. Lima, s poniznim smeškom, zatražio da i njemu dozvole malo da čita. Tako mu je dopalo da iščita deo pisan rukom, ali tako sićušnim slovima da se mnogo puta zagrcnuo rečima toliko da je morao da se vraća, te su tek oko 18.30 prisutni mogli da potpišu odgovarajuće rubrike na svakoj stranici narečenog testamenta, a beležnik da naloži da se on pohrani na gomilu overenih dokumenata. Nakon toga, svi prisutni stegnuli su ruku koju im je pružio ožalošćeni Karlos i izjavili mu svoje najiskrenije saučešće. Karlos je stisnuo srce i pronašao snage da se nasmeši i dođavola više i sa ovim!, i zahvalivši se svima na trudu rekao da će im, pod datim okolnostima, ona Marija da Grasa isplatiti troškove, i kako smatra da je dobro što svedoci neće ostati bez nadoknade za izgubljeno poslepodne. Međutim, dok je oblačio sako, u jednom trenutku nije mogao da se ugrize za jezik i omaklo mu se jedno, nek ide dođavola, prokleti starac!, na šta ga je g. Fonseka strogo prekorio, objašnjavajući mu, sa stidljivim smeškom, da takve reči i ponašanje nikako ne priliče čoveku kakav je bio i kakvim ga svi znaju, niti su u skladu sa teškom korotom koju je nosio. U svakom slučaju, preminuli nije zaboravio na svog nećaka, nešto mu je ipak ostavio, ako ništa drugo, onda odlično mesto na koje može da se povuče u starosti. I zato nije priličilo da ne ukaže dužno poštovanje pokojnom stricu čiji je naslednik u svakom slučaju oduvek bio. Ali Karlos gotovo da ga je prekinuo u pola reči, sad još bleđi zbog ovog prekora i, rekavši kako je već previše vremena izgubio imajući u vidu šta će da dobije, mahnuo im je na rastanku i otrčao kući, dođavola i sa korotom, da se presvuče u odeću za svaki dan.

II

Lik i delo uvaženog pokojnika viđeni u novom svetlu, tako je g. Ameriko Fonseka, sad već na putu ka Lombu de Tanke, opisao otvaranje testamenta g. Napumosena. A g. Armando Lima, s preciznošću svojstvenom svom položaju penzionisanog računovođe, dodao je da su pokojnikov lik i delo sada naizgled sasvim rasvetljeni. Koračajući pored g. Fonseke, filozofirao je o tome kako jedan čovek nikada ne može zaista upoznati drugog, i dokučiti sve njegove tajanstvene dubine. Jer ko je uopšte mogao i da sanja da bi Napumoseno da Silva Araužo bio u stanju da iskoristi priliku kad čistačica dolazi u kancelariju i da sa njom ljubaviše po čoškovima i na pisaćem stolu, te da joj čak nesmotreno napravi i dete, tačnije ćerku, na njegovoj staklenoj površini! Glasno se nasmejavi, g. Fonseka se složio sa prijateljem, a zatim se ponovo nasmejao činjenici da čak ni njima, bliskim prijateljima preminulog, ni na kraj pameti nije bilo da je mogao imati ljubavnicu, a još manje da je negde postojao plod te veze. Naravno, sad će biti mnogo onih koji će ukazivati na sličnosti, pričati da je očigledno, da imaju te iste vodnjikave oči itd., ali istina je da se, ako je neko nešto slučajno i posumnjao, niko nije usudio ni da pisne da je imao dete, bolje reći ćerku.

Međutim, kad je sve razjašnjeno i kad su činjenice ponovo uspostavljene, na prvom mestu po sili zakona testamentom i raznim drugim zasebnim zapisima, metodički popisanim i zavedenim

u razne fascikle s naznačenim datumima i predmetima, a zatim i samim svedočanstvom gđe Šike koja je netom zaključila kako je dužna da ćerki poveri detalje njenog začeca, izašlo je na videlo ono što je već odavno moglo da se primeti, odnosno da je ta tanka, crna kosica ista kao pokojnikova, visoko čelo je bilo pljunuto njegovu, pa čak ni samo držanje devojka nipošto nije nasledila od majke čistačice, i bilo je očigledno da njenim venama teče trgovačka krv.

I da su svi ovi komentari tačni, činjenica je da za 25 godina Mariji da Grasa, bez ikakvog Araužo, iz pakosti, jednostavnog nedostatka takta ili čisto iz šale, nikada nije pomenula nikakvo srodstvo sa g. Napumosenom, trgovcem koji se bavio uvozom, izvozom, skladištenjem i prodajom na veliko, pa čak i to da je, čim je saznala za neželjenu trudnoću, gđa Šika iznenada i teško obolela, usled čega je nestala iz grada. Kao što je ispričala ćerki mnogo godina kasnije, ta ju je nezgoda uhvatila nespemnu, ne samo stoga što je bila ubeđena da je jalova, već i zbog činjenice da je u tom trenutku već imala više od 40 godina, uz otežavajuću okolnost što ni sam g. Šenši nije bio u cvetu mladosti. Ali nažalost, u ono vreme još nisu postojale pilule za kontracepciju, još manje namerno izazvani pobačaj. Zato se, kad se takvo nešto slučajno desi, sve moralo prepustiti božjoj volji. Tako se gđa Šika preselila tamo iza Lomba de Tanke, u grad nije dolazila ni po namirnice, i svakog meseca je, preko jednog kurira, dobijala koverat od kompanije Ramires-Araužo DOO, s novcem na ime penzije. Ono što je, međutim, moglo izazvati čuđenje i navesti komšiluk da svašta pomisli, bila je neobična činjenica da je, kada je preko radija čula vest o smrti uvaženog trgovca iz naših krajeva i jednog od najuticajnijih ljudi našeg grada – g. Napumosena da Silve Arauža, gđa Šika briznula u plač i po kući digla dreku, moj zaštitnik, o, bože, šta li će sad sa mnom biti itd., u suštoj suprotnosti sa suzdržanim bolom koji je pokazala u žalosti za svojim pokojnim mužem Silveriom koji se, bog da mu dušu prosti, nije mogao nazvati uzornim čovekom punim vrlina, ali nije baš bio ni džukela. A opet, u svoj toj zbrci oko gđe Šike, koja se toliko

potresla da je odmah moralo da joj se dâ šećera i vode, da se izvede napolje na svež vazduh, da joj se skine korset i ostali komadi odeće koji sprečavaju neometan protok vazduha, dok je gđa Šika ležala opružena na platnenoj stolici – nikom nije palo na pamet da sabere dva i dva, i taj je sićušni detalj prošao nezapaženo. I tako se dogodilo da je jedini nećak uvaženog pokojnika, Karlos Araužo, naslednik po gotovo pravoj liniji budući da drugi, bliži članovi porodice, još nisu bili poznati, sastavi nezgrapnu pohvalu uvaženom pokojniku, uzdižući njegov život ispunjen radom i poštenjem, njegovu odanost zemlji koju je voleo iako mu je uvek bila kao maćeha, njegovu ljubav prema sopstvenom narodu za koji nijednu žrtvu nije smatrao prevelikom, njegov dugi život poštenog trgovca posvećenog svom gradu, da bi se na kraju osvrnuo i na njegovu smernost glede ženskog roda: za njegovih gotovo osamdeset godina dugog života nikad se nije čulo ni za jednu njegovu ljubavnu vezu. Zbog toga je, dame i gospodo, imao pravo da u pratećem pismu uz testament zahteva da ga na poslednji počinak isprate uz svečane i gromke tonove posmrtnog marša velikog Betovena. Karlos je smatrao da je to logičan način da se oprosti od čitavog života posvećenog radu i čestitosti. I upravo iz tih razloga on, njegov jedini živi rod, nije štedeo truda da se pokojniku ispuni poslednja volja, isto kao što će učiniti sve da kompanija Ramires–Araužo DOO ne izgubi ništa od ugleda i sjaja koji je tako marljivo izgradio njegov voljeni, dragi i nikad prežaljeni stric.

Karlos Araužo izgovorio je ove svečane reči kraj rake u koju će biti položen g. Napumoseno, i u izvesnom smislu je na licu mesta mogao da dokaže koliko se već pomučio da izvrši pokojnikovu volju, pokazujući prisutnima trojicu nosača koji su držali ogromni magnetofon i dva teška, ali moćna zvučnika. Jer ispunjenje prvog zahteva koji je pokojnik ostavio naišlo je na jednu nepredviđenu i gotovo nepremostivu prepreku, iz jednostavnog razloga što je, na prvi pogled, prevazilazio lokalne mogućnosti. U stvari, iako je tačno da su u Mindelu sahrane u pratnji orkestra deo tradicije, to se isto

ne može reći za muziku koju je pokojnik odabrao. Prepreka se ukazala pošto je Karlos, raspitujući se, saznao šta je zaista taj posmrtni marš, jer tog jutra, kad je pročitao pismo, nije se ni najmanje uzbuudio, naprotiv, čak se i smirio, od strica su se mogle očekivati svaka-kve ekstravagancije, dobro je da je to bilo sve što je tražio, moglo je da mu padne na pamet da poželi da bude kremiran ili potopljen sa čamcem nedaleko od obale, što bi već bilo teže ispuniti. Ova-ko je samo trebalo da kaže vođi orkestra da treba da ga isprate uz posmrtni marš. Problem je nastao kad je vođa Orkestra upitao šta mu dođe taj posmrtni marš, i kad mu je Karlos, već prosvetljen na tu temu, ležerno odgovorio da je to neka stvar od onog Betovena, vođa orkestra se usprotivio: Mi to ne sviramo. Mi na sahranama obično sviramo *djosa quem mandób morrê*. Taj Posmrtni, to nikad nismo čuli. Budalaštine. Ako sve sahranjuju uz *džosu* i još se niko nije žalio, zašto g. Napumoseno mora sad tu nešto da izvoljeva? Za *džosu* smo vam na raspolaganju. Za sve drugo, žalim slučaj.

Po tom je pitanju vođa orkestra bio sasvim u pravu. Njegovi su muzičari već sasvim samouvereno svirali *džosu*, celim putem od crkve do groblja, sa varijacijama koje bi izmamile suze i najtvrdem srcu, i sasvim je normalno što nisu hteli da se odreknu te prednosti i prepuste se riziku nepoznatog, svirajući melodije koje možda čak i ne prenose istu bol i sažaljenje kao i *džosa*. Zato je Karlos uzalud govorio kako je sahrana tek kasno poslepodne, imaće skoro ceo dan da vežbaju, on će im obezbediti grog za probu, ručak za sve muzičare i dodatnu novčanu nadoknadu za svakog od njih. Čak ni tako nisu pristali, rešeni i složni u odbijanju, a Karlos sa svoje strane nije hteo da popusti, bila je to pokojnikova poslednja volja, i on kao jedini naslednik nije nipošto želeo da je ne ispoštuje, zapretio je čak i da će iznajmiti privatni avion i poslati ga u Praju da doveze njihov opštinski orkestar, ili neki drugi muzički ansambl.

Ali znao je da priča koješta, to ne bi bio samo besmisleni i nepotrebn trošak, već i sramota za Mindelo da sa strane dovede ansambl da svira na sahrani, i nije znao šta će sve dok mu sam vođa

orkestra nije ponudio rešenje. Kad je video s kakvim nipodaštavanjem odbijaju njegovu *džosu*, uvređeno je promrmljao da će neki pokojnik uskoro zatražiti Roberta Karlosa ili neki rege ili ko zna šta već. I tu je Karlos prostom asocijacijom došao do rešenja. Jer Roberto Karlos ga je podsetio na gramofon, i on se pozdravio sa vođom orkestra, uz pretnju da kompanija Ramires–Araužo DOO, čiji je on od tog dana predstavnik, neće zaboraviti kakva je uvreda naneta njenom osnivaču.

Radi lakšeg transporta, gramofon je zamenio magnetofonom i na ogromnu traku nasnimio 1.200 metara posmrtnog marša, koji se ponavljao 14 puta.

Ispostavilo se da nije morao baš toliko jer je na polovini sedmog ponavljanja naredio da se snimak zaustavi i počeo da drži slovo.

Karlos je bio ugladen čovek svestan toga da u crnom odelu oda je utisak dinamičnog i preduzimljivog muškarca, kakvog su ga već znali u trgovačkim krugovima. Ali želeo je da iskoristi ovu svečanu priliku da se pred stanovnicima Mindela pokaže ne samo kao pravični naslednik jednog časnog imena, već i kao prava osoba da odlučuje o sudbini stare kompanije Ramires–Araužo DOO, koju je već zamišljao kao najveću u gradu. Zato nije prezao od toga da plati advokata od poverenja da mu napiše govor koji je trebalo da označi prelazak sa jučerašnje kompanije na ono što će on s njom učiniti u budućnosti. Stoga je počeo pohvalama na račun pokojnikovih nebrojenih talenata, njegovog posebnog dara za posao, toga kako je sam-samciti ni iz čega podigao jednu od najvećih trgovačkih kompanija u gradu, a možda i u zemlji. Pričao je o njegovom poštenom računu, o značaju koji je pridavao strogom vođenju knjiga, tako da je i poslednji novčić bio jednako brižljivo zaveden kao i bilo koji veći iznos. Rekao je i da je sigurno upravo ta njegova strogoća i bila razlog što je uspeo da uveća svoj početni kapital više od milion puta. Tu, kraj njegovog groba, pokajao se za neke neprijatnosti koje je priredio voljenom stricu i koje sigurno mnogi od prisutnih pamte. On se lično osećao nedostojnim sudbine koja mu je sad dopala;

ali stric, on je bio dostojanstven i častan čovek, i mnoštvo koje se tu okupilo jasan je pokazatelj poštovanja koje stanovnici Mindela gaje prema tom dobrotvoru koji nikad nikoga nije pustio da iz njegove kuće izade praznih šaka, a da mu nije dao neki dinar, parče hleba, ili makar samo cigaretu. Zato je tu, na tom svetom mestu, želeo da se zahvali na gestu Trgovačkog udruženja, koje je svoje uvažene članove zamolilo da zatvore svoje firme kako bi svi njihovi radnici mogli da isprate na poslednji počinak onoga koji je... itd.

I kad je presavio papir, tu je, na licu mesta, od svih primio iskreno saučešće, duboko saosećanje, uz tebe sam u ovom bolu, prisutni su mu prilazili u koloni dok su dvojica muškaraca zemljom prekrivala g. Napumosena. Dok je primao saučešće, Karlos je razmišljao o tome kako je bez sumnje lakše i zgodnije da mu stegnu ruku tu na groblju, i tako izbegne kuću punu ljudi koji ulaze i izlaze. I mada ga je na to primorala sprečenost da jutro provede primajući posete, uveo je inovaciju koja će iz korena promeniti načine žalosti: jednu je prostoriju u kući namenio primanju saučešća i u nju je postavio knjigu saučešća sa crnim koricama i odgovarajuću olovku. Tako je svako ko je svratio u njegovom odsustvu, posebno za vreme snimanja, mogao da ostavi svoje ime i poruku, crno na belo, nema laži nema prevare. Tako će na kraju znati ko je bio a ko nije.

Karlos je već bio iscrpljen i želeo je da se malo odmori s čašicom u ruci, te je jedva čekao da zemlja pokrije strica kako bi otišao na okrepljujuću kupku. Jer otkako je primio vest, otišao kod strica i otvorio pismo koje je našao na njegovom pisaćem stolu, više u svoj toj zbrci nije imao ni trenutak mira. Osim muzike, iskrsao je još jedan problem zaprepastivši sve koji su poznavali pokojnika, a posebno one koji su prisustvovali otvaranju njegovog testamenta i tako bili u mogućnosti da se uvere u njegovo solidno novčano stanje. Naime, u potrazi među pokojnikovim stvarima za odgovarajućom odećom u kojoj bi mogao biti sahranjen, ustanovljeno je da je počivši posedovao samo jedno odelo, i to u strašno lošem stanju. Odelo je jednostavno bilo trulo, zaudaralo je na leš, činilo se kao

da je čitavu večnost proveo u zatvorenom prostoru, ne samo bez provetravanja, već i prepušteno na milost i nemilost bubašvabama i ostaloj gamadi. Taj pokojnikov previd nije se mogao neposredno objasniti, niti je za to bilo vremena, jer je trebalo hitno pronaći rešenje za taj problem. Međutim, na stranici 168 njegovog testamenta i dalje, u delu u kom se g. Napumoseno bavi raspodelom svoje odeće, objasnio je tu naizgled apsurdnu situaciju, i ne samo da je priznao kako poseduje samo to jedno jedino odelo, već je to i detaljno obrazložio. Reкао je tako da je u jednom trenutku života pomalo nepromišljeno prihvatio predlog da se udruži sa poznatom poslovnom kompanijom Ramires i Ramires DOO, stvarajući tako Ramires-Arauzo DOO. Međutim, pre nego što se odlučio na ovaj potez, nije se pobrinuo da pribavi neophodne, sasvim precizne podatke u vezi sa finansijskom situacijom i stabilnošću Ramiresovih, oslanjajući se na javno mnjenje da je kompanija Ramires snažna, solidna, kreditno stabilna itd., kao i na nadmenost Ramiresovih, koji su u ovom gradu živeli kao bubreg u loju, i ne samo da su se kockali na velike uloge u Klubu „Gremio”, već i su svaki čas priređivali raskošne večere. Dogodilo se, međutim, da je ubrzo pošto je preduzeo najveći pogrešan korak u čitavoj svojoj trgovačkoj karijeri, od Ramiresovih počeo da prima sitne finansijske prigovore. Tako je, gotovo rutinski, pokrenuo kratku istragu koja ga je silno uznemirila, budući da je ustanovio kako su Ramiresovi u očajničkoj stisci sa novcem, ekonomski oslabljeni i sasvim izvesno u nemogućnosti da ostvare kvotu na koju su se obavezali u novoformljenoj kompaniji. Uvideo je onda kako nije bio dovoljno oprezan kad je prihvatio jednostavni sporazum o kvoti, a da nije zahtevao njenu realizaciju u trenutku udruživanja dve kompanije, te se nakon toga prenuo i postao veoma oprezan. Došao je do zaključka da ne treba čak ni da pokazuje svoj već jak ekonomski položaj, a kamoli da se njime hvali. Plašio se da bi svako kršenje tog pravila moglo ne samo da ide protiv njegovih interesa, već i ozbiljno da mu naudi. Naprotiv, trudio se da od njih sakrije svoj materijalni položaj, da se prikaže kao veoma

suzdržan u trošenju novca, da ostavi utisak nekoga ko, naravno, ne gladije, ali se i ne izlaže bespotrebnom rasipništvu jedući biftek svakog dana. Stoga je jedna od prvih mera predostrožnosti koje je preduzeo bila ta što se odrekao ekstravagancije da kupuje dva odela godišnje, i počeo da kupuje po jedno odelo svake druge godine, što je bilo više nego dovoljno da ispuni njegove društvene potrebe. I svaki put kad neko odelo navrší dve godine u njegovoj službi, pensionisao bi ga i dao da se proda na tržnici na Trgu estrela.

Ovde treba napomenuti da je i tržnica na Trgu estrela zaslužila da bude posebno pomenuta u testamentu g. Napumosena, koji ju je uporedio sa mini-buvljakom i napisao da je tamo pre mnogo godina kupio svoju čuvenu lampu sa staklenim perlicama, na kojoj mu je pozavideo svako ko je ikad kročio u njegovu kuću, ali koju je izričito ostavio na dar svojoj krišom obožavanoj ćerki, Mariji da Grasa.

Ali što se tiče odela, objasnio je da je godinama kasnije, kad se već oslobodio terora Ramiresovih, zadržao tu po njegovom mišljenju zdravu naviku da odelo kupuje svake druge godine, zašto bi češće, kad je to u suštini jedan bespotrebni luksuz u zemlji u kojoj se odelo i kravata nose samo na svadbama i sahranama, a nekada čak ni tad. Dogodilo se, međutim, da je u periodu koji je prethodio nezavisnosti grad preplavio dotad neviđeni talas kriminala, koji je zabrinutosti zbog te ozbiljne političke odluke dodao i brigu za bezbednost ljudi i imovine u zemji koja je do tada bila poznata po umerenosti svojih običaja. Između ostalog, taj talas izneo je na videlo da Napumoseno, uprkos tome što se prema temi nezavisnosti odnosio sa interesovanjem i pažnjom, kao svaki uzoran građanin, kakav se oduvek trudio da bude, ipak nije prikupio dovoljno pouzdanih, suštinskih informacija da bi o njoj odlučio mirne savesti. Primetio je, na primer, kako su oni koji se zalažu za federaciju sa Portugalom jednako netolerantni kao i oni koji bi svoje protivnike gurnuli u more. U takvim okolnostima, niko pri zdravoj pameti ne bi mogao da se opredeli mirne savesti, i zato je, videvši kako se biste uglednih ličnosti kao što su pesnik Žoze Lopes ili profesor Duarte

Silva razbijaju ili vuku po ulicama grada, kao da nisu bili uzorni sinovi ove zemlje, već okoreli zločinci vredni najstrože kazne, odlučio da se zatvori u kuću da na miru sastavlja svoj testament i strpljivo čeka smrt. Međutim, usred pisanja, osetio je ne samo duhovni, već i fizički poriv, neku silu za koju nije znao odakle potiče, ali je bio svestan toga da upravlja njegovim odlukama, i koja ga je terala da poslednji put poseti San Nikolau, svoj rodni kraj; činilo mu se da toj sili baš ništa ne može stati na put, te je, uprkos brigama tipa na primer šta će biti s mojom kućom dok ne budem tu?, počeo da se priprema za put. Jer znao je da ljude napadaju usred bela dana, maskirani provalnici i za videla upadaju u kuće i čak siluju žene. Pod takvim okolnostima, šta bi se tek moglo očekivati da urade sa kućom koja ne samo da je bila na osami, već i prazna? A ipak, uprkos opasnosti da izgubi sve što ima, nije mogao da ne učini ono što mu je bilo naređeno. Stoga je odlučio da na sigurnom ostavi jednu jedinu stvar: svoje odelo, u kom će ga sahraniti. U čitavoj kući pronašao je samo jedno dobro mesto za to: ostavu. I tako je stavio odelo u ostavu, zaključao vrata i pošao.

Zašto je odabrao baš ostavu da u njoj čuva odelo postalo je očigledno tek kasnije, kad je ustanovljeno da je ostava u stvari bila gotovo neprobojna tvrđava. Jer iz ko zna kog razloga, koji g. Napumoseno nije objasnio u testamentu, ostava, bez i jednog prozora koji gleda napolje, imala je čvrsta vrata od borovog drveta, ojačana pomoću dve ukrštene čelične šipke. To je bez ikakve sumnje bila veoma bezbedna prostorija, i u njoj je g. Napumoseno ostavio svoje odelo. Nije razjasnio zašto je samo odelo zaslužilo tu čast da se nađe u ostavi, a ne i drugi predmeti od vrednosti, kao na primer čuvena lampa. Rekao je samo da je već bio poznat po svojoj ekscentričnoj navici da kupuje samo jedno odelo svake druge godine, i da je on lično stekao tu naviku zbog komfora, imajući u vidu da zbog svoje nesvakidašnje visine i suvonjave građe na lokalnom tržištu nije mogao da pronađe odeću koju bi mogao da nosi, a nije želeo da dovede u pitanje čitavu životnu filozofiju koju je godinama gradio.

Valja, međutim, dodati da su se, istini za volju, odela g. Napumosena još mogla smatrati za nova u trenutku kada bi dospela na Trg estrela, budući da su na svetlost dana izlazila samo na Svetog Jovana, Telovo ili Božić i Novu Godinu, u čast bilo najbližima, bilo Guverneru. Osim toga, samo na sahranama ili prijemima.

Međutim, kad se vratio sa San Nikolaua, pao je u očajanje. Jer iz ko zna kog razloga, koji do poslednje stranice testamenta još nije bio razotkriven, pre nego što je pošao na put pažljivo je zaključao kuću, čak je i stavio katanac na vrata, ali je neoprostivom nepažnjom zaboravio otvorenu slavinu. Kad se vratio s puta, na kući su se još videli znakovi poplave, velike fleke na uglancanom podu, tu i tamo poneka barica. Stoga nije mogao na miru da uživa u zadovoljstvu što je svoju imovinu zatekao netaknutu, jer je istog trena morao da se pobrine da se gđa Eduarda vrati i izvrne kuću naglavačke kako bi je očistila. Tako se tek nekoliko dana kasnije setio ostave. Zatekao ju je još uvek punu vode, s džakovima pasulja, kukuruza i krompira kako, već truli, plutaju u vodi; prostoriju je ispunjavao nenasnosan smrad, a odelo koje tu beše okačio zaudaralo je kao da je tek izvađeno iz mrtvačkog sanduka. Nakon prvobitne preneraženosti, zaključio je da će se pomoću sreće, sunca, metle i benzina odelo moći dovesti makar u prihvatljivo stanje, a gđa Eduarda se baš potrudila. Ali sve je bilo uzalud, jer kad je gđa Eduarda, već posustala u naporu da, ako ne sasvim ukloni, ono bar umanjij onj na truli krompir i pasulj kojim je odelo odisalo, predložila da ga potpuno potope u ključalu vodu sa sapunom od potaše, g. Napumoseno je kategorički odbio tu glupavu ideju, rekavši kako nikad ne bi prihvatio odgovornost da u sapunjavu vodu pošalje postavljeno odelo od najčistije engleske ševiot vune.

Priznao je, međutim, da će, ukoliko budu morali da ga sahrane pre nego što se navrše dve godine – a ostalo je još 18 meseci – verovatno biti prilično teško pronaći odeću u kojoj će ga pokopati. Ali uzdao se u to da će neko umeti da prevaziđe ovu prepreku, isto kao

što je on prevazilazio problem što nema odelo tako što se razboljevao u svakoj prilici za koju bi ono bilo nezaobilazno.

I Karlos je zbilja uspeo da prevaziđe tu poteškoću. To je učinio zahvaljujući posebnoj usluzi gđe Eduarde, koja je, vodeći računa o kući i kancelariji g. Napumosena otkako je gđa Šika otišla u penziju, znala svakoga ko je ikada kupio polovno odelo njenog gazde, jer je po njegovom izričitom naređenju vodila evidenciju tačnih imena i adresa svih koji su primili taj blagoslov. Čim je saznao u kakvom se stanju nalazi pokojnikovo odelo, rekao je da ne dolazi u obzir da gube vreme na birkanje po prodavnicama, već je zatražio da se odmah pronađe poslednji kupac i da mu se plati koliko zatraži. Nažalost, poslednji kupac se otisnuo ka ostrvima u potrazi za boljim životom i sa sobom poneo odelo. Uspeli su da nabave tek ono prodato osam godina ranije, jer su dva naredna kupca već umrla. Srećom, gospodin od pre osam godina pažljivo je čuvao odelo, i kad su mu objasnili razlog, da bi g. Napumoseno mogao biti sahranjen u košulji, shvatio je da je u pitanju viša sila i, uprkos tome što je na taj način on sam ostao bez odela u kom bi ga mogli ukopati, pristao da primi novac za njega. Tako je odelo brže-bolje izvađeno iz kovčega, istreseno od naftalina i odneto kući, gde je gđa Eduarda na trenutak prestala neutešno da plače kraj kreveta i dva sata četkala, krpila i peglala, sve dok se nije uverila da je ne samo prihvatljivo, već i lišeno zadaha na stari kofer, koji je kroz suze primetila čim joj se našlo u rukama. Čak ni Karlos, kad se vratio sa snimanja, videvši kakav je posao obavila gđa Eduarda, nije štedeo pohvale, iskreno govoreći kako je odelo besprekorno, dostojno najzahtevnijeg pokojnika, i da može da računa na dodatnu nagradu kad jednom prođe sva ova zbrka oko sahrane. Dodao je da treba požuriti sa oblačenjem pokojnika, jer kuća je već bila puna sveta a niko nije video telo, nije se znalo kome treba izjaviti saučešće, a kad je stigao pogrebnik, s lepim sandukom od lakiranog mahagonija sa srebrnim ručkama, ostao je da stoji na zadnjim vratima, jer pokojnik nije još bio ni okupan, a kamoli obučen. Ja naplaćujem po satu, upozorio je i seo

za volan da sačeka. Videvši ga kako dokono puši, i znajući kolika mu je cena po satu, Karlos je pokušao da ubrza stvari. G. Napumoseno beše okupan i obrijan, obučen i obuven. Gđa Eduarda insistirala je na tome da mu obuče sako. Poslednji put, rekla je, i vezala mu čvor na kravati, malo nakrivljenoj u stranu. Postavljenog u sanduk kako dolikuje, na tablete protiv loših mirisa, g. Napumosena uneli su u veliki salon, zajedno sa četiri ogromne sveće, i spustili ga na dve stolice. Karlos je isprva mislio da od uzanog trpezarijskog stola napravi odar, ali je uvideo da će u tom slučaju g. Napumoseno biti previsoko, ljudi će morati da podignu glavu kako bi ga videli, što bi predstavljalo izvesno odstupanje od pravila lepog ponašanja prema pokojniku. Odlučio je tako da sanduk bude položen na stolice kako bi mu ljudi prilazili pognute glave, a kada je g. Napumoseno unet u salon, žamor i šuškanje su prestali i svi prisutni ustali su i uputili se prema nasledniku. Zaboravljajući magnetofonsku traku koju je još držao u ruci, Karlos ih je sve pažljivo zagrlio, iako je i dalje bio zabrinut. Jer još nije uspeo da obezbedi jak magnetofon, njegov je bio sićušan i nemoćan da zapara vazduh svećanim tonovima posmrtnog marša. Još jedna starčeva luda ideja, pomislio je. Uvek je bio pomalo ćaknut – a evo i dokaza da je tako.

Smešten u sanduku na dve stolice, g. Napumoseno je primio poslednje počasti svojih sunarodnika i kolega. Okupio se čitav vrh Trgovačkog udruženja, i već je najavljeno da je predsednik zatražio od uvažanih članova da zatvore svoje radnje od 16 do 18 časova, kako bi svi mogli poslednji put da se pozdrave od svog uglednog kolege koji je više od 40 godina činio sve što je bilo u njegovoj moći da podstakne razvoj grada u koji se doselio, ali se prema njemu ophodio kao da mu je najrođeniji.

Sahrana g. Napumosena bila je veličanstvena, ne samo zato što ju je uveličalo prisustvo zvanične delegacije koja je specijalno tim povodom došla iz Praje, već i zbog broja privatnih automobila i taksija koji su pratili pogrebnu povorku. Slučajno se potrefilo da su velika kola Pogrebne agencije Mindela upravo stigla iz Lisabona

nakon toliko obimnih popravki da su bila kao nova, i moglo bi se reći da ih je g. Napumoseno prvi isprobao. I zaista, obojeno u tamnoplavo i sasvim obnovljeno iznutra, s doteranim motorom i originalnim auspuhom, ogromno vozilo povorci je davalo utisak tihog dostojanstva, ostavljajući mesta za ogromni magnetofon za koji je Karlos konačno odlučio da treba da ga nose trojica muškaraca, mudro postrojenih iza njegovih leđa.

A nakon uobičajenih pet dana, koje je proveo vodeći računa o kancelariji i obavljajući poslove za koje je smatrao da su najhitniji, u strogoj crnini i sa crnom kožnom tašnom za dokumenta ispod miške, Karlos se uputio kod beležnika kako bi obavio tu formalnost i prisustvovao svečanom otvaranju zapečaćenog testamenta g. Napumosena da Silve Arauža. U prisustvu dvojice svedoka, beležnik je potvrdio da je u pitanju isti onaj koverat koji je on lično zapečatio deset godina ranije, tačnije dana 30. novembra 1974. godine, kada se, kako mu je naložio *de cuius*, uputio na njegovu kućnu adresu kako bi zvanično zaveo njegov testament. Zatim je u zasebnom dokumentu potvrdio da narečeni koverat ne pokazuje nikakve znake oštećenja i da je pečatni vosak na njemu i dalje u savršenom stanju. Odmah je prešao na otvaranje pomenutog koverta i ustanovio da je testament zapisan na 387 listova papira na linije, od čega je prvih 378 otkucano pisaćom mašinom, dok su preostali ispisani ručno, postojanim mastilom.

Žermano Almejda
TESTAMENT
g. Napumosena da Silve

Za izdavača
Dijana Dereta

Lektura i korektura
Blum

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-301-6

Tiraž
1000 primeraka

Beograd 2020.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA doo
Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd
tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA
Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.134.3(665.8)-31

АЛМЕЈДА, Жермано, 1945–

Testament g. Napumosena da Silve / Žermano
Almeida ; prevod sa potrugalskog Vesna Stamenković . – 1.
Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2020 (Beograd : Dereta).
– 125 str. ; 21 cm. – (Biblioteka Dereta vam predstavlja ---)

Prevod dela: O Testamento do sr. Napumoceno da Silva /
Germano Almeida. – Tiraž 1.000

ISBN 978-86-6457-301-6

COBISS.SR-ID 13133321